

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Contenta in hoc Libello. Erasmi Roterodami Epistola, ad
illustriss. Principe[m] ac Duce[m] Saxoniae &c.
Fridericu[m]**

Erasmus, Desiderius

[Leipzig], [1519]

VD16 E 2831

Illvstriss, Principi Friderico, Dvci Saxoniae, sacri Imperij electori, Erasms
celsitudini tuae addictiss. salute[m] ac foelicitate[m].

urn:nbn:de:hbz:466:1-32424

ILLVSTRISS, PRINCIPI FRIDERICO, DVCI
Saxonix, sacri Imperij electori, ERASMVS
cellitudini tuæ addictiss. salutē ac foelicitatē.

Illustriss. Princeps, tamen mihi nunq̄ contigit, illustriss. cellitudinē tuam intueri corā, aut alloqui: quod ego sane, non in minima infœlicitatis meæ parte numero: tamē inflā matus omniū prædicatione: miro consensu, cum eximias dotes tuas, vel summo dignas imperio, tum mirificū quēdam animū erga bonas literas prouehendas, laudibus vehentiū, atq; in me quoq; peculiariter et eximie propensum: ausus sum Cæsariū vitas per me recognitas, tuo dicere nosmini. nil aliud venans, aut captans a sublimitate tua, nisi vt ei disciplinarū optimarū studia redderē cōmendatiora. alio quoq; pacto testarer, me tanti principis vltroneo fauori, mutuo quodā amore respondere. Porro, quo minus voluimen ad te miserim e Basilea: nam illic opus excusum est: in causa fuit, quod cū iter esset ingens: id enī temporis agebas Vuittenbergæ: nō dabatur certus quispiā, cui tuto cōmitti posset. Mox vero visum est superuacaneū, mittere librum, qui nusq; gentium nō esset euulgatus. Libuit tamē interim, hasce literas, velut exploratrices, mittere. quarum indicio cognoscā, grata ne fuerit nostra sedulitas, an secus. Si parū foelicitate cessit audacia, dabitur opera, vt qd̄ hic admissum est errore, alias sartiatur. Neq; dubito, quin singularis illa tua, & nulli nō prædicata clemētia, culpā eā facile cōdonatur sit, animo sedulo certe, propensoq;. Cui, si iudiciū defuit, studiū nō defuit demerendi magnitudinē tuā. Sin bene cessit quod ausi sumus, nō aliud officij præmiū poscimus, nisi vt pergas fauere melioribus literis, iam passim per nostrā Germaniā efflorescētibus. Atq; hanc quoq; laudis partem tuis asserere, quæ fortassis non minus dignitatis sit allatura, vel patriæ, vel principibus, quā hactenus peperit

111

bellicæ rei gloria. Ea fœlicitas nobis continget, si & princîp
pû benignitas fouebit optimarû literarû professores, ac iu
uenû ingenia, quæ spem nō vulgare de se præbere vident.
& autoritas aduersus *μαρομαναρια* istos, ac veteris inscitia
tyrannidē, omni armorû vi pertinacissime tuentes, sit nos
bis præsidio. Quid enī nō moliūtur hōstes deuoti bonorû
studiorû? quas nō technas? quas nō Sycophantias? quas
nō insidias cōminiscūtur? quibus nō cuniculis conant ob
reperere? quas nō admouent machinas? quæ non tela in nos
torquēt lætali veneno tinctā. quæ cōspiratio? quā arcum
inter istos fœdus ad cōfligādas literas? quas, quia pueri nō
didicerant, pudet senes discere. quod minori pene opera
discere potuerint, quā impugnāt. Quā hic cōcordes sunt,
qui nusq̄ cōsentiūt, nisi ad lædendū? quā hic habēt ingeniū,
ad meliora stupidi? quā hic vigilant, ad bene merendum
oscitabūdi? Prodiere nuper lucubrationes aliquot MAR
TINI LVTHERII, simulq; rumor allatus est, hominē
supra modū grauari autoritate Reuerendiss. Cardinalis
sancti Sixti, qui apud Sueuos, Romani Pōtificis agit lega
tum. Vt hic protinus exilierūt? vt gestierūt? vt gansi sunt?
occasionē? vt ipsis visum est: maxime optandā esse datā,
lædendi bonas literas? Nam: iuxta græcorû prouerbiū: im
probis, præter occasionē, nihil deest. quæ videlicet nocēdi
facultatē præbeat ijs, quibus adest perpetua nocēdi volun
tas. Cōtinuo sacræ apud populū contiones, scholæ. cōcilia
bula, conuiuia, nihil aliud crepabāt, quam hæreses & anti
christos. Atq; huic tam odioſo negotio, præsertim apud
mulierculas, & indoctā plebeculā, miscuerūt homines cal
lidi, triūlinguarū, eloquentiæ, politiorisq; literaturæ men
tionē. quasi, aut LVTHERIVS his præsidijs fideret, aut
ex hisce fontibus hæreses nascerent. Hæc impudentia plus
quā sycophantica, cū optimis quibusq; displiceret, tum vt
bellū inuentum probabatur quibusdam, qui se Theologiæ

antesignanos, & christianaē religionis colūnas existimāt. Et vide, quā studio cæci, nostris blādimur vicijꝰ atrocem cōtumeliā, immo facinus hæresi proximū ducimus, si qꝰ Theologū Rabulā: quales sunt nō pauci: pro Theologo ματαίολογον nominet. Ipsi nobis ignoscimꝰ, si apud frequētem populū, hæreticū & antichristū vocamus, cuicumqꝰ succēsemus. LV THERIVS mihi tā ignotus est, quā cui ignotissimus. vt suspectus esse nō queā, quasi faueā amico. Huius lucubrationes, nec tueri meū est, nec improbare. vt quas hæctenꝰ nō legerim, nisi carptim. Certe, vitā hominis nemo qui nouit, nō probat. quæ, cū lōgissime absit ab omni suspitōe auaritiæ atqꝰ ambitiois: & morū inocētia vel apud ethnicos fauorē inuenit: quā nō cōgruit mansuetudini theologicaē protinus, ac ne perlecto quidē libro, tam immaniter debacchari in nomē ac famā probi viri? Idqꝰ apud imperitā plebeculā, quæ prorsus caret iudicio. præsertim, cū ille disputanda propoluerit: cū omniū iudicio sese submiserit, quorū oportuit, & quorū nō oportuit. Nemo monuit, nemo docuit, nemo reuocit, tamē vociferāt hæreticū: seditioſis clamoribꝰ ad lapides prouocāt. Dicas eos sitire sanguinē humanum, non salutē animarum. Quo inuisius est hæreseos nomē auribus christianis, hoc minus cōmittendum est, vt temere in quēqꝰ impingatur. Nō statim quiuis error hæresis est. Neqꝰ protinus hæreticū est, quicqꝰ huic aut illi displicet. Neqꝰ semper fidei negotiū agunt, qui prætexunt huiusmodi splēdidos titulos. Immo, plæriqꝰ suū agūt negotiū, vel quæstui suo consulentes, vel tyrānidi. quū præcipiti lædēdi studio, sæpe criminētur in alio, qd' ipsi domi pbat. Deniqꝰ, cū tot sint neoterici ac veteres scriptores, neqꝰ horū adhuc quisqꝰ receptus sit, in cuiꝰ libris nō fateant inesse periculosos errores. Cur reliquos taciti placatiqꝰ legimus, in vnum aut alterum, tam atrociter sæuimus? Si veritati patrocīnamur, cur nō ex æquo offendit vbicumqꝰ reperitur.

quod veritati repugnat? Sāctissima res est fidei religionisq;
sinceritatē tueri, sed sceleratissima res est, prætextu defen-
dendæ fidei, nostris seruire cupiditatibus. Si quicquid in
scholis receptum est, oraculum haberi volunt, cur inter se
scholæ dissentiunt? cur scholastici doctores inter se pug-
nant ac digladiantur? Immo, cur in eadem **SORBONA**
theologus a theologo dissentit? Immo, per paucos reperie-
as qui consentiant, nisi conspirarint. Ad hæc, non raro des-
prehenduntur damnare in recentium libris, quod in Aus-
gustino, aut Gersone non damnant: quasi veritas cum au-
thore mutetur. Eos quibus fauēt, sic legunt, vt omnia tor-
quentes, nihil non excusent. quibus infensi sunt, sic legunt,
ut nihil non calumnientur. Optima christianismi pars est,
vita Christo digna. Quæ cum suppetit, nō debet esse faci-
lis hæreseos suspitio. Nūc quidam noua comminiscuntur
fundamenta: sic enim vocant: hoc est, nouas leges cōdunt,
per quas docent, hæreticū esse, quicquid nō placet. Quis
quis alterum hæreseos accusat, ipse præstare debet mores
Christiano dignos. charitatem in admonendo. lenitatem
in corripiendo. candorem in iudicādo. lenitudinem in pro-
nunciando. Cum nemo nostrum careat erratis, cur alienos
lapsus tam inclementer insectamur? cur malumus vincere,
quā mederi? cur opprimere, quā docere? At ille, qui so-
lus omnium, omni caruit errore, non cōminuit baculum cō-
fractum, nec extinguit lignum fumigans. Augustinus de
Donatistis plusq; hæreticis agens, non vult eos cogi, sed tã-
tum doceri. Et ab horum ceruicibus, magistratuū gladios
depellit, quorū sicis ipse quotidie impetebatur. Nos, quo-
rum proprium est munus docere, cogere malumus, quia
facilius. Hæc illustris. dux, eo scribo liberius, quo minus
ad me pertinet causa **LVTHERIANA**. Cæterum, vt tuæ
cellitudinis est, Christianam religionem pietate tua prote-
gere: ita prudentiæ est, non committere, vt quisq; innocēs,

te iusticiæ præside, sub prætextu pietatis aliquorū impieta-
ti dedatur. Vult idem Leo pontifex cui nihil magis est cor-
di, quā vt tuta sit innocētia. Pater vocari gaudet nec amat
eos, qui sub ipsius vmbra tyrannidē exercent. Neq; quisq;
magis paret animo pontificis, quam is, qui quod æquiss-
imum est, exequitur. Quid istic de LVTHERIO sentiāt,
nescio. Certe hic video libros eius, ab optimis quibusq; les-
gi. Quāq; mihi nōdum vacauit euoluere. Bene valeat ea-
dem tua celsitudo quam nobis diu incolumem florētemq;
seruet Christus optimus, maximus. Antuerpiæ xvij. Cas-
lend. Maias. Anno a Christo incarnato M. D. xix.

Contra f. Luther & D. Bodenstein;

in Lipsensi studio has disputabit positioēs Eckius,
xxvij. Iunij. M. D. xix.

- i. Neq; dictis sacræ scripturæ, aut sanctis patribus, Augusti-
no et alijs concordat, D. & magistrum nostrū Iesum Chris-
tum dicendo, pœnitentiam agite, voluisse omnē fidelium
vitam esse pœnitentiam. vnde & de sacramentali pœnitētia
illud verbum idonee potest intelligi,
- ii. Et si peccata venialia sint quotidiana, tamen iustū seme-
per peccare in omni opere bono, etiam bene moriendo, ne-
gamus. Sicut erroneum dicimus, iustum, manente iusticia,
peccare posse mortaliter, aut in puero: post baptismū: alie-
næ voluntatis peccatum remanere,
- iii. Astruentem pœnitentiā nō recte inchoari a detestatione
peccatorū, recogitando grauitatē peccati & penæ. et quod
faciat magis peccatorem, tanquā Euangelio et sanctis pa-
tribus contrarium, non dicimus audiendum,
- iiii. Dicere, deum remittendo culpam, remittere pœnam: &
non cōmutare in pœnā aliquā temporalē satisfactoriā, per
canones & sacerdotis iniūctionē, i parte vel toto declaratā,
vt sacræ scripturæ, & vsui ecclesiæ repugnās, existimamus,